

Tillsammans för en bättre välfärd

Socialdemokraterna

Budget 2024

Plan 2025–2028 för kommunkoncernen

VARBERGS
KOMMUN

Förslag till beslut

Socialdemokraterna föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att:

1. fastställa skattesatsen för år 2024 till 20,33 procent.
2. fastställa finansiella mål för kommunkoncernen:
 1. Årets resultat för kommunkoncernen ska, efter finansiella poster, som ett genomsnitt uppgå till minst 265 mnkr per år för perioden 2020–2028.
 2. Soliditeten för kommunkoncernen (exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse och skuld avseende finansiell leasing) ska vid planperiodens slut uppgå till minst 30 procent.
3. fastställa finansiella mål för kommunen:
 1. Årets resultat för kommunen ska som ett genomsnitt uppgå till minst 200 mnkr per år för perioden 2020–2028.
 2. Årets strukturella resultat ska för varje enskilt år, undantaget år 2024 och 2025, uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.
 3. Soliditeten för kommunen (exkl. pensionsåtagande i ansvarsförbindelse, skuld avseende finansiell leasing samt skulder avseende kommunala bolag) ska vid planperiodens slut uppgå till minst 50 procent.
4. med hänvisning till synnerliga skäl (tillfälligt höga kostnader för pensionsskuldskörelse p.g.a. hög inflation), frångå balanskravet 2024 och tillåta ett minusresultat på 38,5 Mnkr.
5. i övrigt godkänna budget 2024 och plan 2025–2028, samt investeringsbudget 2024 – 2028.
6. bemyndiga kommunstyrelsen att besluta om användning av kommunstyrelsens ofördelade medel.
7. kommunkoncernens totala låneram för 2024 får vara högst 9 300 mnkr, inklusive lånen i Varbergs Stadshus AB.
8. omsätta och ta upp nya lån under budgetåret 2024:
 1. kommunstyrelsen under år 2024 har rätt att nyupplåna, det vill säga öka kommunkoncernens skulder under år 2024, med totalt 1 800 mnkr. Delegat medges teckna dessa lån.
 2. kommunstyrelsen har rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under 2024. Delegat medges teckna dessa lån.

Innehållsförteckning

.....	1
Förslag till beslut	2
Socialdemokraternas Budget 2024 och Plan 2025–2028	4
Tillsammans för en bättre välfärd	
Nämndernas driftsbudget	9
Förutsättningar för driftsbudget 2024-2028	9
Omställning och anpassning av verksamheten.....	10
Driftsbudget 2024-2028	12
Förändring av nämndernas ramar 2023- 2024.....	13
Prioriteringar och uppdrag - Socialdemokraterna	13
Politiska prioriteringar 2024-2028	14
Finansiell analys	24
Resultat	24
Kapacitet	27
Risk.....	29
Kontroll	30

Socialdemokraternas Budget 2024 och Plan 2025–2028

Tillsammans för en bättre välfärd

Inledning

Vår budget sätter välfärden främst och har ett tydligt fokus:

- Varberg ska vara den bästa skolkommunen där barn och unga ges en likvärdig utbildning och trygg omsorg.
- Omsorgen ska vara trygg och pålitlig för den som behöver stöd och hjälp.
- Kommunen ska vara en attraktiv och lyhörd arbetsgivare med bra arbetsmiljö och arbetsvillkor. Bra facklig samverkan är en förutsättning för detta.

Därför satsar vi 100 miljoner till välfärden i budget 2024. Det är 42,7 miljoner mer än Varbergsalliansens budget.

I den lågkonjunktur som vi befinner oss i så ska välfärden skyddas och säkras. Det är vår skyldighet gentemot invånarna. Trots en ökning av de generella statsbidragen till kommunen på 45 miljoner från regeringen, så räcker det inte. Det borde vara minst det dubbla för att förhindra neddragningar i välfärden. Det gör att vi måste skjuta till mer pengar i den kommunala budgeten. Med en socialdemokratisk regering hade vi haft ytterligare 20 miljoner i Varbergs kommun att satsa på välfärden.

Budgeten läggs i en tid som är osäker med krig i vår omvärld. Ekonomin utmanas av högre räntor, inflation, ökade pensionskostnader, samt stora behov av investeringar i förskolor, skolor, ett nytt gymnasium, äldreboenden och infrastruktur. Dessutom krävs också reinvesteringar i befintliga lokaler som borde ha gjorts för länge sedan. Den investeringsbudget vi nu går fram med innehåller stora satsningar på barn, unga, äldre och viktig infrastruktur som stärker kommunen framåt.

Ekonomiska utmaningar får inte urholka välfärden. Vi vill ge långsiktiga och stabila ekonomiska tillskott som stärker omsorg, förskola och skola. Detta i stället för kortsiktiga lösningar som leder till beslut som undergräver invånarnas förtroende för verksamheterna och som skapar dålig arbetsmiljö för medarbetarna. Varbergs kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare med bra arbetsmiljö och arbetsvillkor som både behåller och lockar nya medarbetare. Den fackliga samverkan är en styrka som ska tas tillvara på ett bättre sätt för att utforma en lyhörd och delaktig arbetsgivarepolitik som skapar högre kvalitet i verksamheterna.

S vill inte att det tillfälligt höga kostnaderna för pensionerna, ca 80 mnkr, p.g.a. inflation för år 2024 ska drabba välfärden, därför väljer S att lägga en budget som tillåter att kommunen går med ett minusresultat på 38,5 mnkr för 2024. Detta med hänvisning till synnerliga skäl. Vårt budgetförslag klarar de finansiella målen för kommunkoncernen och kommunen, med undantag för det strukturella resultatet för år 2024 och 2025.

S föreslår att skattesatsen för 2024 hålls oförändrad på 20,33, men vill klargöra att vi är beredda på att höja den kommunala skatten inom planperioden om inte

regeringen ökar statsbidragen och om vi ser att välfärden riskeras att drabbas ytterligare.

Socialdemokraterna sätter alltid välfärden främst.

Socialnämnden – Tillsammans för en bättre vård och omsorg

Socialnämndens verksamheter har stor betydelse för många människor i vårt samhälle. Även små förändringar i nämndens ekonomiska förutsättningar medför stora konsekvenser. Därför är det nödvändigt att säkra en budget som ger verksamheterna möjligheter att ge den vård, omsorg och stöd som krävs för att tillgodose människors behov.

Varbergs befolkning ökar och särskilt antalet personer över 85 år. Det sker också en förskjutning av vården från sjukhusvård till vård i hemmet. Allt fler personer med funktionsnedsättning, missbruk och personer med psykiatriska diagnoser behöver vårt stöd. Därtill blir behoven mer komplexa. Det ställer nya och särskilda krav på den vård och omsorg som samhället står för. För att tillgodose det stödet behöver vi ha resurser för ökade och mer specialiserade insatser i hemmet såväl som en god planering av antal platser inom LSS, serviceboende och äldreboende.

Med förändrade behov ökar förväntningarna på vår personal. Det måste finnas tid för personalen att kunna göra sitt jobb. Det förutsätter en bra arbetsmiljö och goda arbetsvillkor. För att klara de ändrade förutsättningarna måste vi också öka grundbemanningen och säkerställa att personalen får möjlighet att kompetensutvecklas under hela yrkeslivet.

Vi accepterar inte höjning av taxor eller nedläggningar av väl fungerande boenden. Vi accepterar inte försämringar av våra verksamheter som riskerar att drabba omsorgstagare, anhöriga eller anställda. Socialnämnden har under många år haft en underfinansierad budget som har lett till nedskärningar och försämrad service. Det bygger ingen framtid. Därför vill vi stärka budgeten för att säkerställa gynnsamma arbetsvillkor för personalen och fortsatt välfungerande vård och omsorg inom socialnämndens verksamheter för ett Varberg som kan bättra.

Socialdemokraterna satsar 61,7 mnkr till socialnämnden vilket är 28,1 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Förskole- och grundskolenämnden – Varberg, den bästa skolkommunen

S satsar totalt 25 mnkr till förskole- och grundskolenämnden vilket är 13,2 mnkr mer än Varbergsalliansen.

För oss Socialdemokrater är barnen det viktigaste vi kan investera i för framtiden. Varje barn i Varberg ska få de resurser som behövs för att nå godkända betyg. Det ska finnas resurser för tidiga insatser. Det tjänar vi alla på. En rektor ska inte behöva neka insatser till följd av besparingar.

Vi Socialdemokrater är övertygade om att fler vuxna nära barnen är det som ger de bästa förutsättningarna för barn att trivas i förskolan, klara av grundskolan och må bra.

Personalen ska ha tid över för att reda ut konflikter som uppstår, tid för att lyssna och förklara, tid för att se varje enskilt barn utifrån dennes förutsättningar. För att

detta ska uppnås behöver vi öka personaltätheten. Vi behöver göra det långsiktigt så att verksamheten får möjlighet att planera för en stabil organisation. Det i sin tur leder till bättre arbetsmiljö.

Det är viktigt att barngrupperna i förskolan minskas så att arbetsmiljön blir bra för både barn och personal. Idag råder det brist på förskoleplatser och förskolan har 200 fler barn inskrivna än vad det finns plats för.

I Varberg har vi förutsättningar att satsa på att bli Sveriges bästa skola. Vi har ett bra meritvärde jämfört med riket men ser att det sjunker i Varberg. Elevers betyg skiljer sig åt mellan olika skolor, föräldrars utbildningsnivå påverkar barnens resultat och i år slutade 144 elever årskurs 9 utan att ha fått godkänt i alla ämnena. Vi Socialdemokrater vill nu vända denna utveckling och i stället satsa på att Varberg ska bli den bästa skolan för alla barn. Med en ny inriktning och vision kommer vi också att bli framtidens arbetsgivare.

Barnen tillbringar mycket av sin tid på fritids, vissa dagar fler timmar än i skolan. Grupperna i fritidshemmen i Varbergs kommun är stora och även om satsningar gjorts så har det ännu inte gett tillräckligt bra resultat. Även här behöver personaltätheten öka.

Kultur- och fritidsnämnden – Låt idrott, kultur och fritid spira!

S satsar 3,2 mnkr till kultur- och fritidsnämnden, vilket är 1,4 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Det finns ett stort behov av och hög efterfrågan på olika aktiviteter och arrangemang när det gäller idrott-, kultur- och fritidsverksamhet. Verksamheterna står dock i dag inför en komplex kombination av ett växande Varberg, ekonomisk osäkerhet, hög ambitionsnivå samt medborgarnas förväntningar på utbud och kvalitet. S vill skapa förutsättningar för jämlika livsvillkor, god hälsa och en utvecklande fritid och bidra till ett inkluderande och socialt hållbart kultur-, idrott- och fritidsliv i Varberg.

Socialdemokraterna i Varberg står fast vid bibehållen kvalitet och vill satsa ytterligare resurser för att möta både behov och för att kunna arbeta förebyggande och uppbyggande. Idrott-, kultur- och fritidsverksamheten ska bidra till demokratiskt engagemang, bildning, gemenskap, hälsa och trygghet.

S säger nej till de tidigare aviserade taxehöjningarna och utbudsförändringar från Varbergsalliansen. Kulturskolans taxor ska inte höjas utöver KPI, syskonrabatten ska inte avvecklas och dess kompensatoriska insatser vara kvar.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens fokus är främst att rusta och stärka invånarna med utbildning och insatser för arbete och studier som möter näringslivets behov. S vill att förstudien för en ombyggd och utökad Peder Skrivares skola (PS) ska klara av att möta ca 80 procent av kommunens kommande elevkullar inom gymnasiet, dvs ca 1 000 platser. Nämnden tillförs också 2 mnkr för att möta fler elever på den anpassade gymnasieskolan.

Genom Campus Varberg har kommunen stora möjligheter och vi vill se fler och fördjupade samarbeten med olika högskolor och universitet, i nära samarbete med näringslivet. Det är också viktigt att det finns en bredd i utbildningarna. Kommunen ska kunna erbjuda vuxenutbildning med yrkesinriktningar som möjliggör snabba yrkesväxlingar.

Personer som är i behov av försörjningsstöd ska ges möjlighet till arbete genom yrkesutbildningar, coaching, praktikplatser och arbetsförberedande stöd. Ungdomars möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden ska stärkas. De som kommer som nyanlända ska få rätta förutsättningar att kunna integreras i vårt

samhälle. Det innebär bland annat en satsning på SFI-utbildningen med ytterligare 1 mnkr.

I många budgetar har S pekat på behovet av att satsa på fler lönesubventionerade anställning för att motverka utanförskap. Vi avsätter 3 mnkr för att erbjuda fler etableringsjobb, introduktionsjobb eller andra lönesubventionerade anställningar.

Samhällsbyggande nämnder och bolag – för ett hållbart Varberg

Varberg är en attraktiv kommun att bo och vistas i vilket innebär att många vill flytta hit. Det finns ett stort behov av nya bostäder och S är oroad över vad regeringens avsaknad av byggpolitik kommer att få för effekter på hur mycket bostäder som kommer byggas de närmaste åren.

S vill att fler hyresrätter byggs i hela kommunen. Vi behöver också ett blandat bostadsbestånd och olika boendeformer för att motverka utanförskap och segregation. Kommunen behöver därför öka markinnehavet för bostäder och verksamhetsmark och effektivisera planeringen av bostäder för att få rimliga kostnader och ha detaljplaner framme i rätt tid. För ett socialt hållbart Varberg behöver vi ställa tydliga krav på större privata fastighetsägare att ingå avtal med kommunen om socialt kontrakt.

S vill att kommunkoncernens hållbarhetsarbete går från ord till handling. En handlingsplan behöver tas fram som samordnar arbetet för att nå klimatmålen och minska koldioxidutsläppen. Vi vill ställa tydligare miljökrav vid upphandling och markanvisning för att byggnation ska ha så låg miljöpåverkan som möjligt. Kommunen behöver ta ytterligare steg för att stimulera våra verksamheter och öka invånarnas och näringslivets möjligheter att ändra sitt beteende mot cirkulära flöden för återvinning, återanvändande och samägande.

För att klara elförsörjningen och den gröna omställningen krävs att kommunen bidrar till ökad energiproduktion, är öppen för nya tekniker och energieffektiviserar våra lokaler. S vill att kommunen underlättar för produktion av exempelvis el från solceller kombinerat med lagring av den lokalt producerade elen. Kommunen ska föregå med gott exempel och se till att solceller sätts upp på kommunala fastigheter där det möjligt.

Serviceämnden

I takt med kommande klimatförändringar får vår lokala odlings- och jordbruksmark allt större betydelse och dess värde för biologisk mångfald och livsmedelsproduktion behöver värnas. Ekologiskt odlade livsmedel bidrar till mindre utsläpp av gifter i naturen, som är ett av målen i kommunens hållbarhetsmål. Därför vill vi ha kvar målet om 35 % ekologiska livsmedel.

Det pågår arbeten i kommunen vad gäller återbruk av möbler och annat. Socialförvaltningen, förskole- och grundskoleförvaltningen och serviceförvaltningen jobbar lite var för sig med frågan. Det går att göra mer tillsammans och S vill att det satsas på en centralisering av återbruk inom kommunen, med gemensamma lagringsytor. En satsning på återbruk skulle även kunna bidra till ökad sysselsättning inom kommunens verksamheter.

Kommunen – en attraktiv och hållbar arbetsgivare

Kommunens medarbetare är vår viktigaste resurs för att klara av att ge en god välfärd och service till invånarna. En god arbetsmiljö och bra arbetsvillkor är nödvändigt för att kunna behålla befintlig personal, locka till oss nya medarbetare och klara av personalbehovet nu och i framtiden. I vissa verksamheter är

sjukskrivningen alldeles för hög, speciellt för kvinnor. Kommunen behöver ta ett krafttag för att minska sjukfrånvaron och säkerställa god arbetsmiljö för alla yrkeskategorier.

Svårigheter att bemanna och mycket övertid är tecken på att en arbetsmiljö som inte är hållbar. S vill att den fackliga samverkan förbättras för att med inflytande och delaktighet utveckla hållbara verksamheter tillsammans. Arbetet med att anpassa antalet anställda per chef behöver fortsätta att arbetas med så att likvärdiga och jämställda förutsättningar ges till chefer. Det är en viktig del i ett nära ledarskap med fokus på bra arbetsförhållanden.

S prioriterar en ökad grundbemanning och högre personaltäthet där heltid är normen. Det ger hållbara arbetsförhållanden och en bättre välfärd.

Nämndernas driftsbudget

Överst i driftsbudgeten visas de ekonomiska ramarna för kommunens nämnder; budget 2023–2024 och plan för åren 2025–2028. Under nämndernas ramar redovisas budget för de kommungemensamma posterna och längst ned syns hur kommunens totala kostnader finansieras genom budgeterade skatteintäkter, generella statsbidrag och finansnetto.

Till skillnad från kommunens resultaträkning innehåller driftsbudgeten interna poster (affärshändelser inom och mellan förvaltningar), både inom nämndernas ramar och inom de kommungemensamma posterna. Förändringen av nämndernas ramar mellan olika år består till stor del av beräknad kompensation för kostnadsökningar eller justering av interna kapitalkostnader (som avskrivningar och ränta). Skillnaderna kan också bero på bokföringstekniska justeringar mellan nämnder. Förskole- och grundskolenämndens, utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens samt socialnämndens ramar justeras även för demografiska förändringar.

Förutsättningar för driftsbudget 2024–2028

- **Skatteintäkter och generella statsbidrag** beräknas utifrån den prognos som SKR presenterade i cirkulär 23:36 i augusti och de förändringar som kom med budgetpropositionen i september. Beräkningen baseras på kommunens senast beslutade befolkningsprognos och befolkningens förväntade storlek och sammansättning per den 1 november året före budgetåret. För år 2024 baseras skatteintäkterna på en befolkningsstorlek om 68 406 personer per den 1 november 2023.
- Kommunen använder prisindex för kommunal verksamhet (PKV) från SKR för att ta hänsyn till **förväntade prisökningar** i budgeten. Nämndernas nettokostnader vid det senaste bokslutet används som underlag för beräkningen. För planeringsperioden används PKV enligt SKR:s cirkulär 23:36. För 2024 förväntas kostnaderna för övrig förbrukning öka med 2,9 procent vilket nämnderna har kompenserats för. Även kommande lönerörelser är budgeterad centralt under kommunstyrelsen för att fördelas till nämnderna enligt utfall. För 2024 så har vi budgeterat med en löneökning på 3,3 procent. Kompensation till nämndernas ges för tillsvidareanställd personal, personal med tidsbegränsad anställning enligt skollagen samt semestervikarier inom socialtjänstens verksamhetsområden. Skuldförändringar på pensionsskulden som en konsekvens av hög inflation och justerat prisbasbelopp budgeteras centralt och nämnderna har i förra årets budget kompenserats för de ökade kostnader som det nya pensionsavtalet genererar i form av höjd avsättning från 4,5 procent till 6 procent på den avgiftsbestämda pensionen, AKAP-KR.
- Förskole- och grundskolenämndens ram och en övervägande del av utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ram och socialnämndens ram justeras för **demografiska förändringar** enligt den senast beslutade befolkningsprognosen. Justeringen baseras dels på genomsnittligt antal barn och elever i förskola, grundskola och gymnasieskola under budgetåret, dels på genomsnittligt antal äldre under budgetåret.

- Förskole- och grundskolenämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt socialnämndens får kompensation för **ökade kapital- och lokalkostnader** i den barn-, elev- eller äldrepeng som ingår i den normala volymjusteringen.
- För övriga nämnder avsätts medel för tillkommande drifts-, kapital- och lokalkostnader för de **investeringar** som beslutas av fullmäktige. Medlen placeras tillfälligt hos kommunstyrelsens post för ofördelade medel, för att föras över till berörd nämnd när investeringen är genomförd och objektet tas i bruk. På liknande sätt minskas nämndernas ramar i takt med att kapitalkostnader minskar för äldre investeringar.
- Drifts- och kapitalkostnader vid **exploatering** tillförs nämnderna vid driftsättning.
- I nämndernas ramar ingår ett **årligt krav på omställning** om 1 procent för åren 2024–2028.
- Den centralt budgeterade **pensionskostnaden** för pensionsutbetalningar följer de prognoser som KPA beräknat för Varbergs kommun.
- En central regleringspost har avsatts för ökade **personalskulder** (semester- och övertidsskuld). Dessa medel ska kompensera för den värdeökning som löneökningarna medför på sparade semesterdagar och redan inarbetad övertid.
- **Internräntans** nivå 2024 är beräknad till 2,5 procent. Denna ränta höjs från 1,5 procent till 2,5 procent under 2024 och nämnderna har kompenserats för den ökade kostnaden som detta innebär i budgeten.
- **Justering av nämndernas ramar** avseende interna intäkter/kostnader som inte påverkar nämndernas handlingsutrymme bemyndigas av ekonomikontoret att verkställa.

Omställning och anpassning av verksamheten

Genom fullmäktiges budgetbeslut hösten 2020 beslutades om koncernövergripande åtgärder för omställning och anpassning av verksamheten. Sammantaget förväntas åtgärderna medföra 89 mnkr i minskade nettokostnader för kommunen under perioden 2021–2025. Av dessa är 51 mnkr är hanterade tidigare år, 31,7 mnkr hanteras i nämndernas budget för 2024–2025 och sedan kvarstår ytterligare 6,4 mnkr att hantera inom området ”Ändamålsenlig organisering”.

Anpassningsåtgärderna ska och har genomförts inom följande områden:

Effektiva processer och arbetssätt

Åtgärder för att utveckla arbetssätt och arbetsmetoder inom kommunkoncernen genom standardisering och användning av ny teknik. Digital automatisering av processer, exempelvis robotisering, samt kategoristyrd upphandling och begränsning av valbart sortiment vid inköp, är två viktiga åtgärder.

Ändamålsenlig organisering

Ökat samarbete och förändringar i hur arbetet organiseras inom kommunkoncernen medför att resurser kan användas på ett mer effektivt sätt. Ingående åtgärder är

samordning av vaktmästeri mellan kommunens nämnder samt en kommungemensam bemanningsenhet.

Samarbete och standardisering inom de samhällsbyggande verksamheterna

Inom kommunkoncernen är det flera nämnder och bolag som på olika sätt bidrar till kommunens roll som samhällsbyggare. Förtydligande av roller, samverkande processer samt standardisering och bättre nyttjande av fastigheter och lokaler skapar utrymme för ekonomiska anpassningar.

Ökade kommunala intäkter

Den huvudsakliga finansieringen av kommunens verksamheter sker genom skatteintäkter, utjämnung och statsbidrag. Men även taxor, avgifter och försäljningsintäkter är viktiga inkomstkällor. Under planperioden planeras för åtgärder som möjliggör ökade intäkter från exploateringsverksamheten.

Driftsbudget 2024–2028

Driftsbudget 2024 - 2028, mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunfullmäktige, valnämnden, kommunens revisorer	-6,6	-7,2	-6,4	-7,4	-7,4	-6,6
Överförmyndarnämnden	-6,1	-6,5	-6,9	-7,2	-7,4	-7,7
Kommunstyrelsen	-205,2	-215,7	-216,4	-215,2	-215,0	-214,9
Förskole- och grundskolenämnden	-1 515,4	-1 587,0	-1 599,3	-1 610,0	-1 621,2	-1 640,0
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-371,4	-390,2	-399,9	-416,1	-431,1	-435,0
Socialnämnden	-1 407,5	-1 540,2	-1 553,2	-1 587,8	-1 622,0	-1 655,3
Byggnadsnämnden	-31,6	-28,5	-27,8	-25,7	-23,7	-22,6
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-12,4	-12,4	-11,9	-11,6	-11,4	-11,1
Hamn- och gatunämnden	-157,2	-174,3	-177,0	-177,3	-177,5	-177,9
Kultur- och fritidsnämnden	-187,5	-218,3	-219,7	-220,6	-222,4	-224,4
Servicenämnden	-31,4	-33,0	-32,8	-32,6	-32,4	-32,2
Summa nämndernas ramar	-3 932,3	-4 213,3	-4 251,3	-4 311,4	-4 371,4	-4 427,6
Externa poster						
Kommungemensamma kostnader	-33,2	-37,7	-42,2	-42,4	-60,9	-46,5
Bidrag till kommunförbundet Räddningstjänsten Väst	-73,7	-54,2	-80,9	-83,4	-85,9	-88,6
Pensionsutbetalningar inkl. löneskatt	-86,5	-94,9	-91,1	-89,4	-88,7	-86,1
Ökning pensions- och semesterlöneskuld	-55,0	-90,0	-10,7	-4,4	-8,5	-8,6
Avsättning ökade lönekostnader	-58,6	-69,4	-158,2	-254,9	-341,0	-429,7
Avskrivningar	-250,6	-275,7	-296,2	-309,2	-324,1	-361,4
Exploateringsintäkter	87,8	38,2	86,9	155,4	88,1	78,6
Interna poster						
Interna kapitalkostnader	305,1	373,9	406,4	427,0	449,5	510,1
Kommunstyrelsens ofördelade medel						
Ökade drifts-, hyres- och kapitalkostnader efter genomförda investeringar	-29,5	-57,6	-90,2	-101,6	-116,1	-132,3
Kommunstyrelsen medel för oförutsedda händelser	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Verksamhetens nettokostnad	-4 136,3	-4 490,7	-4 537,3	-4 624,3	-4 869,1	-5 002,1
Skatteintäkter	3 457,8	3 655,1	3 879,4	4 085,6	4 281,2	4 483,0
Generella statsbidrag	730,7	808,8	800,3	860,9	925,5	995,9
Finansnetto	27,0	-11,6	-42,8	-47,9	-47,0	-45,8
Uppdrag anpassning			6,4	6,4	6,4	6,4
Resultat	79,2	-38,5	106,1	280,7	297,0	437,3

Förändring av nämndernas ramar 2023–2024

	Budget 2023	Omställning 1 %	Justering löneökningar 2023	Justering för förändrade hyres- och kapitalkostnader samt drift för färdigställda investeringar	Inflation (uppräknad enligt PKV övriga kostnader 2,9%) och kompensering för personalkostnadsökning i Servicenämnden	Demografi	Omställning och anpassning av verksamheten	Teknisk justering	Politiska prioriteringar (S)	Budget 2024	Politiska prioriteringar (Varbergsalliansen)
Nämndernas ramar 2024 förändring sedan budget 2023, mnkr											
Kommunfullmäktige, valnämnden, kommunens revisorer	6,6	-0,1	0,1		0,0			0,5		7,2	
Överförmyndarnämnden	6,1		0,0		0,2	0,1		0,1		6,5	
Kommunstyrelsen	205,2	-2,1	3,0	0,2	1,9		-2,5	3,5	6,6	215,7	6,6
Förskole- och grundskolenämnden	1 515,4	-15,2	31,8	0,6	17,5	13,7	-7,8	6,1	25,0	1 587,0	11,8
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	371,4	-3,7	5,9	-0,3	5,6	6,2	-2,0	1,0	6,2	390,2	6,2
Socialnämnden	1 407,5	-14,1	31,7	-0,3	14,6	25,6	-5,5	18,9	61,7	1 540,2	33,6
Byggnadsnämnden	31,6	-0,3	1,7	0,3	-0,9		-0,8	-0,4	-2,7	28,5	-2,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	12,4	-0,1	0,5	0,0	-0,2		-0,1	-0,2		12,4	
Hamn- och gatunämnden	157,2	-1,6	2,4	9,1	2,0		-1,9	6,9		174,3	
Kultur- och fritidsnämnden	187,5	-1,9	3,2	18,3	4,0		-1,7	5,7	3,2	218,3	1,8
Servicenämnden	31,4	-0,3	0,5	-0,1	0,1		-0,1	1,5		33,0	
Summa nämndernas ramar	3 932,3	-39,3	80,7	30,2	44,8	45,7	-22,4	43,6	100,0	4 213,3	57,3

Prioriteringar och uppdrag - Socialdemokraterna

I driftsbudgeten har nämndernas ramar justerats enligt de förutsättningar som beskrivits i föregående kapitel samt utifrån de förändringar som redan fattade beslut har medfört. I de förändrade ramarna ingår även ett antal satsningar som Socialdemokraterna valt att prioritera. Nedan presenteras vilka dessa satsningar är och hur de fördelas mellan nämnderna. Här anges även ett antal uppdrag till nämnder och bolag att arbeta med under planperioden.

Politiska prioriteringar 2024–2028

Prioriteringar, mnkr	2024	2025	2026	2027	2028
Kommunstyrelsen	6,6	2,2	-1,5		
Satsning fältassistenter och förebyggande insatser	1,5	1,5			
Planeringsresurser ny kärnkraft på Ringhals	0,5				
Personal- och kompetensförsörjning	2,5				
Resurser för att möta en växande kommun	1,4				
Färdtjänst	1,0	1,0			
Köp av digitaliserad översiktsplan			-1		
Systemtjänster ekonomiområdet	-0,3	-0,3	-0,5		
Förskole- och grundskolenämnden	25,0				
Satsning högre personaltätet i förskolan och bästa skolkommunen	23,2				
Fysiska läromedel	1,0				
Ökad kvalitet - skolmaten	0,8				
Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden	6,2				
Anpassad gymnasieskola	2,0				
Bra kvalitet SFI	1,0				
Fler lönesubventionerade anställningar	3,0				
Ökad kvalitet - skolmaten	0,2				
Socialnämnden	61,7	1,5			
Satsning ökad grundbemanning, god kvalitet och bättre arbetsmiljö	57,5				
Uppstart fontänhus	0,5	1,5			
Ramtillskott i stället för avgiftsjusteringar	2,5				
Stärkt habiliteringsersättning	0,6				
Fria arbetsresor till daglig verksamhet	0,6				
Byggnadsnämnden	-2,7	1,0	-1,0	-1,0	
Stärkt tillsyn	0,8				
Digitaliserade detaljplaner - förlängd satsning	0,5				
Digitaliserade detaljplaner (avslut tidigare satsning)	-2,0				
Detaljplaner landsbygd			-1,0		
System Lantmäteri	-2,0	1,0		-1,0	
Hamn- och gatunämnden		4,5			
Förändring hamnverksamhet		4,5			
Kultur- och fritidsnämnden	3,2	1,0	-1,0		
Satsning mer kultur, idrotts- och fritidsverksamhet	1,4				
Starta en fritidsbank	1,0				
Wallstreet konstfestival		1,0	-1,0		
Ramtillskott i stället för avgiftsjusteringar och förändrat utbud	0,8				
Summa prioriteringar	100,0	10,2	-3,5	-1,0	0,0
Akkumulerat		110,2	106,7	105,7	105,7

Till alla kommunens nämnder

Uppmaning

Riktade statsbidrag

Statens budget innehåller ett stort antal så kallade riktade statsbidrag till kommunsektorn. Dessa bidrag är till belopp omfattande, men uppfattas samtidigt ofta som besvärliga att söka på grund av omfattande byråkrati. Till sin karaktär är de dessutom ofta ettåriga och kan därför vara svåra att planera en fortsättning för utan att inskränka på annan prioriterad verksamhet. Av denna anledning ligger alltid erhållna riktade statsbidrag utanför den ordinarie budgetramen och får snarare ses som projekt under en tidsbegränsad period. Dock är det som ovan sagts ansenliga pengar som finns att söka. Det är därför viktigt att alla nämnder och bolag håller sig uppdaterade kring vilka bidrag som finns att söka och gör så där det bedöms vara hanterbart.

EU-finansiering

Kommuner har möjlighet att söka, driva och utveckla projekt med finansiering av medel från EU. Ansökningar är möjliga inom områden som tangerar eller ligger i linje med kommunens uppdrag. Det är därför viktigt att alla nämnder och bolag håller sig uppdaterade kring vilken finansiering som finns att söka och gör så där det bedöms vara relevant.

Till samtliga bolag i Varbergs kommunkoncern

Uppdrag

Engagera bolaget i konstfestival Wallstreet

För att stärka Varberg inom kulturområdet kommer kommunen att delta i kulturfestivalen Wallstreet 2025. Samtliga bolag inom kommunkoncernen får i uppdrag att tillsammans med kultur- och fritidsnämnden bidra kreativt till festivalen. Bidragen kan vara praktisk eller ekonomisk medverkan. Återrapportering till kommunstyrelsen första kvartalet 2024.

Kommunstyrelsen

Uppdrag

Öka antalet småhustomter till den kommunala tomtkön

S har i flera år verkat för att kommunen ska öka tillgången på småhustomter i kommunen. Idag finns det bara några enstaka tomter kvar och därför får kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en strategi för markinköp av fler småhustomter i kommunen till den kommunala tomtkön. Återrapportering senast tredje kvartalet 2024.

Fler dialoger, ökad delaktighet och demokrati

Kommunstyrelsen fick ett uppdrag 2022, på initiativ av Socialdemokraterna, att öka demokratiseringen genom fler dialoger med medborgarna. Särskilt svårnåbara grupper och ungdomar skulle också ingå. Detta uppdrag arbetas med och i november ska en ungdomsdemokratidag genomföras för att hitta de rätta metoderna för dialog med ungdomar. Kommunstyrelsen får också i uppdrag att

utreda hur dialog och delaktighet med civilsamhället kan utvecklas för att bättre ta tillvara på deras kraft. Återrapportering till kommunfullmäktige senast fjärde kvartalet 2024.

Resursfördelningsmodell för ett växande Varberg

Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda en resursfördelningsmodell för ett växande Varberg som ger förskole- och grundskolenämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden möjlighet att klara av de ökade hyrorna vid kommande reinvesteringar och nyinvesteringar inom deras verksamheter. Återkoppling ska ges till kommunstyrelsen senast i juni 2024.

Renovera Renen 13 – kontorshuset och B-hallen

S vill att renoveringen av Renen 13, kontorshuset och B-hallen startar under år 2024 för att användas för kommunala behov i stället för fortsatt förfall. Detta kan leda till minskad extern inhyring av lokaler. Servicenämndens ram för reinvesteringar utökas med 15 mnkr årligen under planperioden, dvs totalt 75 mnkr per år. Återrapportering till kommunstyrelsen i mars 2024.

Hållbara upphandlingar

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en plan för hur kommunen kan nyttja den potential som finns i offentliga upphandlingar för ett mer hållbart Varberg. Vi vill också att fler idéburna verksamheter ska ges möjlighet att delta i upphandlingar. Återrapportering till kommunstyrelsen i juni 2024.

Ökad återvinning, återanvändande och cirkularitet i kommunkoncernen

Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med kommunkoncernen utarbeta arbetssätt som stimulerar till cirkulära flöden för återvinning, återanvändande och cirkularitet i våra verksamheter. En centralisering av återbruk med gemensamma lagringsytor ska ingå. Återrapporteras till kommunstyrelsen fjärde kvartalet 2024.

Minskad sjukfrånvaro

Kommunstyrelsen får i uppdrag att arbeta fram en handlingsplan för att minska sjukfrånvaron i kommunen och där särskilt kvinnors sjukfrånvaro ska beaktas. Rapporteras i kommunstyrelsen under andra kvartalet 2024

Prioriteringar

Införande av fältassistenter och förebyggande insatser

Kommunen behöver växla upp sitt förebyggande och hälsofrämjande arbete och för att förhindra att barn och ungdomar hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och/eller inleder missbruk. I budget 2024 och 2025 avsätts sammanlagt 3 mnkr för att anställa fyra fältassistenter som tillsammans med skola, socialtjänst, polis och kultur- och fritid, utformar verksamheten. Återrapportering ges till kommunstyrelsen i mars 2024.

Planeringsresurser ny kärnkraft på Ringhals

Kommunstyrelsen tillförs 0,5 mnkr för att säkerställa resurser inför Vattenfalls tillståndsprovning av ny kärnkraft på Ringhals.

Personal- och kompetensförsörjning – fortsatt satsning

Kommunstyrelsen tillförs resurser för att säkra personal- och kompetensförsörjningen, bland annat av särskilt svårrekryterade personalgrupper inom kommunen. Kommundirektören får i uppdrag att, i samråd med förvaltningschefgruppen, besluta om hur och till vilka specifika grupper medlen används.

Resurser för att möta en växande kommun – fortsatt satsning

Resursförstärkning för att möta ökade behov av stöd och utveckling inom kommunstyrelsens verksamheter. Satsningen inkluderar framtagande av översiktsplan och fördjupad översiktsplan för staden.

Färdtjänst – fortsatt satsning

Ökat antal färdtjänstresor medför ökade kostnader. Nämnden tillförs 1 mnkr för att möta det förändrade behovet. Satsningen avslutas 2026.

Köp av digitaliserad översiktsplan – fortsatt satsning

Kommunstyrelsen tillfördes 1 mnkr genom Budget 2022 för att digitalisera den översiktsplan som tas fram under planperioden. Satsningen avslutas 2026.

Systemtjänster ekonomiområdet

Kommunstyrelsen tillfördes 1,1 mnkr genom Budget 2022 för upphandling och införande av systemtjänster inom ekonomiområdet. Satsningen avslutas successivt under åren 2023–2025.

Förskole- och grundskolenämnden

Uppdrag

Ökad läs- och skrivförmåga

Förskolan och grundskolan arbetar redan aktivt för ökad läs- och skrivförmåga. I förskolan prioriterar personalen högläsning och samtal med barnen. Personalen försöker också stötta vårdnadshavare i läsningens och språkets betydelse. I kapprummen på förskolan erbjuds böcker för hemlån.

I grundskolan pågår sedan några år tillbaka LIV, läsning i Varberg. Syftet är att bidra till ökad måluppfyllelse och likvärdighet genom att alla elever i årskurs 2 ges förutsättningar att utveckla en god läsförmåga. Detta sker genom ett test på höstterminen i årskurs 2. Stöd sätts in för de elever som är i behov av det. Ett nytt test görs sedan på vårterminen. I flera år kan vi se att eleverna har ett bättre resultat på vårterminen. Skolbiblioteken har också en central roll i utveckling av läsförmåga.

Det är viktigt att det arbete som görs kring läs- och skrivförmåga inom nämnden inte läggs ner på grund av besparingar. Digitala verktyg är ett stöd och komplement som ökar kunskapsnivån för våra barn. Förskole- och grundskolenämnden får i uppdrag att utreda hur användningen av digitala verktyg i nämndens verksamheter

ser ut och lägga fram lämpliga åtgärder för ökad läs- och skrivförmåga. Åtterrapporering till kommunstyrelsen senast andra kvartalet 2024.

Handlingsplan - Sveriges bästa skolkommun

Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag. Enligt skollagen ska skolan ”uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen”. Ändå går många elever ur nian utan godkända betyg. Samtidigt finns de elever som presterar över snittet. Särskilt begåvade och högpresterande elever ska också bli sedda och utmanade i sitt lärande. För att alla elever ska få det stöd som de behöver utifrån sina förutsättningar krävs personal och en bra arbetsmiljö.

Förskole- och grundskolenämnden får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att Varberg ska bli Sveriges bästa skolkommun där alla elever ska kunna uppnå sin fulla potential. Statsbidrag för spetsutbildningsverksamhet för högstadiet ska också sökas. Åtterrapporering till kommunfullmäktige senast fjärde kvartalet 2024.

Jämn, balanserad och förutsägbar resursfördelningsmodell

Förskole- och grundskolenämnden får i uppdrag att, tillsammans med rektorer, utreda dagens resursfördelningsmodell i syfte att få en mer jämn, balanserad och förutsägbar modell. Uppdraget ska redovisas till nämnden i augusti 2024.

Prioriteringar

Den bästa skolkommunen

Socialdemokraterna prioriterar i budget 2024 sammanlagt 25 mnkr till förskole- och grundskolenämnden, ramhöjande. Det är 13,2 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Satsning på högre personaltäthet inom förskola och bästa skolkommunen.

Förskole- och grundskolenämnden tillförs ramhöjande 23,2 mnkr för ökad personaltäthet inom sina verksamheter och för att kommunens skolor ska arbeta för att alla elever ska nå kunskapsmålen.

Fysiska läromedel

Förskole- och grundskolenämnden ges i uppdrag att söka aktuella riktade statsbidrag för fysiska läromedel samt tillförs 1 mnkr för att öka mängden skolböcker för förbättrad läs- och skrivförmåga.

Ökad kvalitet - skolmat

Skolmaten är viktig för att eleverna ska orka prestera hela skoldagen. Nämnden tillförs därför 0,8 mnkr för ökad kvalitet på skolmaten.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Uppdrag

Handlingsplan - Sveriges bästa skolkommun

Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Inom introduktionsprogrammen (IM) ökar antalet elever och inför hösten 2023 finns 150 elever inskrivna. Det är en ökning som inte prognosticerades inför 2023 och påverkar resultatet. Elevernas individuella förutsättningar kräver högre personaltäthet.

Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden får i uppdrag att inrätta en handlingsplan för att Varberg ska bli Sveriges bästa gymnasieskola där alla elever ska kunna uppnå sin fulla potential. Statsbidrag för spetsutbildningsverksamhet för gymnasieskolan ska också sökas. Återrapportering till kommunfullmäktige senast fjärde kvartalet 2024.

Prioriteringar

Anpassad gymnasieskola

Vi ser att antalet elever till anpassad gymnasieskola ökar framöver. Det gör att mer resurser krävs då eleverna behöver mer stöd än i den vanliga gymnasieskolan. Därför tillför vi utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden 2 mnkr så att kvaliteten kan bibehållas.

Bra kvalitet i SFI-verksamhet

Många som går SFI är i behov av extra stöd, vilket gör att en del inte går vidare utan blir kvar längre inom SFI. Det är nödvändigt med en bra SFI-verksamhet för att nyanlända ska klara av sina studier. Detta vill vi påverka genom att utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden får ytterligare 1 mnkr.

Fler lönesubventionerade anställningar

I många år har Socialdemokraterna pekat på behovet av att kommunen satsar mer på insatser som ger personer som står långt ifrån arbetsmarknaden chansen att få lönesubventionerade anställningar via Arbetsförmedlingen. Det ger dem arbetslivserfarenhet, referenser, sammanhang och meningsfullhet. Introduktionsjobb, etableringsjobb, nystartsjobb eller liknande innebär en satsning där arbetsmarknadsenheten erbjuder anställningar för individer som uppstår försörjningsstöd. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden tillförs 3 mnkr för satsning på lönesubventionerade anställningar som introduktionsjobb, etableringsjobb, nystartsjobb eller liknande.

Ökad kvalitet – skolmat

Skolmaten är viktig för att eleverna ska orka prestera hela skoldagen. Nämnden tillförs därför 0,2 mnkr för ökad kvalitet på skolmaten.

Socialnämnden

Prioriteringar

Socialdemokraterna prioriterar i budget 2024 sammanlagt 61,7 mnkr till socialnämnden, ramhöjande. Det är 28,1 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Satsning ökad grundbemanning, god kvalitet och bättre arbetsmiljö i omsorgen

Vi vill stärka budgeten för att säkerställa gynnsamma arbetsvillkor för personalen och väl fungerande vård och omsorg inom socialnämndens verksamheter. Personalen måste ha tid att göra sitt jobb och för det vill vi satsa på ökad grundbemanning, insatser för en god arbetsmiljö och god kompetensutveckling. Vi gör en satsning genom att tillföra socialnämnden 57,5 mnkr för att säkra att verksamheterna kan ge den vård, omsorg och stöd som krävs för att tillgodose människors behov.

Fria arbetsresor till daglig verksamhet

Även detta är en fråga som Socialdemokraterna drivit länge. Daglig verksamhet är en aktivitet för personer med funktionsnedsättning och ges genom beslutat bistånd. Det är då inte rimligt att den ersättning som ges för det arbete som utförs ska ätas upp av resekostnaden till och från aktiviteten. Därför tillför vi 0,6 mnkr i budgeten för att möjliggöra fria resor för denna grupp.

Uppstart Fontänhus

S har drivit frågan om ett Fontänhus i Varberg i många år. Vi ser ett stort behov av insatser inom psykisk ohälsa där ett ideellt drivet Fontänhus skulle göra stor skillnad för ett mer socialt hållbart Varberg. Socialnämnden tillförs 0,5 mnkr 2024 och 1,5 mnkr år 2025 för medfinansiering till etablering av ett fontänhus i Varberg. Utvecklingen avrapporteras årligen till kommunstyrelsen.

Ramtillskott i stället för avgiftsjusteringar

Socialnämnden tillförs 2,5 mnkr i stället för planerade avgiftshöjningar (utöver indexjustering), slopade bidrag samt införandet av nya avgifter. Detta är förändringar som ger stora konsekvenser för många människor och därför vill vi säkerställa att det inte genomförs. Ramtillskottet gäller avgift ordinärt boende, avgift trygghetslarm, jämkning dubbelt boende, anhörigbidrag samt avgift för boendestöd.

Stärkt habiliteringsersättning

Socialdemokraterna har i många år föreslagit en höjning av habiliteringsersättningen. Personer som har habiliteringsersättning i samband med daglig verksamhet har idag en mycket låg ersättning från kommunen. Vi vill därför

höja denna ersättning. Socialnämnden tillförs 0,6 mnkr för stärkt habiliteringsersättning till personer sysselsatta i daglig verksamhet.

Uppdrag

En sammanhållen palliativ vård

Socialnämnden ges i uppdrag att utreda hur den palliativa vården i kommunen kan organiseras och bemannas, samt hur samarbetet med Region Halland kan utvecklas, för en mer sammanhållen och kvalitativ vård och omsorg. Uppdraget ska redovisas till nämnden senast augusti 2024.

Byggnadsnämnden

Prioriteringar

Tillsyn

Byggnadsnämnden tillförs 0,8 mnkr för att utöka tillsynshandläggning i syfte att snabbare kunna hantera tillsynsanmälningar vilket bidrar till en bättre service för kommuninvånarna.

Digitalisering av detaljplaner – förlängd satsning

Byggnadsnämnden tillförs 0,5 mnkr för att anpassa verksamheten enligt ny förordning om att standardisera och digitalisera arbetet med detaljplaner.

Digitalisering av detaljplaner – avslut tidigare satsning

Byggnadsnämnden tillfördes under 2022 och 2023 1 mnkr vardera år för ovan satsning, ramen justeras med -2 mnkr 2024 och ersätts med en ramhöjning på 0,5 mnkr tills vidare.

Detaljplaner landsbygd – fortsatt satsning

Nämnden tillfördes 1 mnkr genom Budget 2022 för ökad planberedskap avseende byggrätter för bostäder och verksamheter i mindre orter och samhällen i hela kommunen. Satsningen avslutas år 2026.

System Lantmäteri – fortsatt satsning

Tillfällig ramförstärkning för införande av nytt handläggningssystem för det kommunala lantmäteriet. Nämnden tillfördes medel för detta under 2023 men införandet är fördröjt så ramen minskas med motsvarande belopp 2024 och är i stället flyttad till 2025 då systemet enligt senaste information planeras att införas.

Uppdatering av instrument - investering

Byggnadsnämnden tillförs höjd investeringsram från år 2026 om 0,9 mnkr och framåt i syfte att kvalitetssäkra nämndens arbetsinstrument.

Hamn- och gatunämnden

Prioriteringar

Förändring hamnverksamhet

Nämnden tillförs resurser för att kompensera för ekonomiska effekter vid förändrad hamnverksamhet. Denna prioritering är flyttad från 2024 till 2025 på grund av förändrad tidplan.

Masshanteringsstation - investering

En masshanteringsstation kommer att bidra till minskad klimatpåverkan och minskat uttag av naturresurser för kommunen. För att arbeta mer cirkulärt och med återbruk krävs en sammanhållen markyta för att förvara, hantera och förädla massor som därefter kan få ny användning i anläggningsprojekt runt om i kommunen. Denna investering har därför prioriterats högt.

Löpande infrastruktur vid skolor och särskilda boenden - investering

Utökad investering om 10 mnkr årligen tillförs hamn- och gatunämnden för att säkerställa säkra infrastrukturlösningar vid utbyggnad av kommunal service kopplat till skolor och särskilda boenden.

Kultur- och fritidsnämnden

Prioriteringar

S satsar totalt 3,2 mnkr till kultur- och fritidsnämnden, vilket är 1,4 mnkr mer än Varbergsalliansen.

Satsning mer kultur, idrotts- och fritidsverksamhet

S satsar 1,4 mnkr till kultur- och fritidsnämnden för ökat utbud och kvalitet inom kultur, idrotts- och fritidsverksamheterna.

Start av Fritidsbank

S satsar 1,0 mnkr för att starta upp en fritidsbank där invånarna kan låna idrotts- och fritidsartiklar gratis. Detta bidrar till ett mer jämlikt och hållbart Varberg.

Wallstreet konstfestival

Kultur- och fritidsnämnden tillförs 1 mnkr 2025 för att satsa på konstfestivalen Wallstreet som ska bidra till ett rikare kulturliv i Varberg. Finansieringen upphör 2026.

Ramtillskott i stället för avgiftsjusteringar och förändrat utbud

Kultur- och fritidsnämnden tillförs 0,8 mnkr för att inte genomföra tidigare aviserade förändringar i avgifter och utbud i nämnden av Varbergsalliansen. S vill ha kvar syskonrabatten på kulturskolan, behålla utbudet på Komedianten och värna Aktiv Fritid mm, samt motverka taxehöjningar (utöver KPI) för lokaler till kultur- och idrottsföreningar.

Uppdrag

Utreda taxan för kulturskolan

Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att utreda nuvarande taxa för kulturskolan för att på bästa möjliga sätt nå alla barn i kommunen. Återrapporteras till kultur- och fritidsnämnden augusti 2024.

Ny ungdomsgård i Varberg

S vill att kultur- och fritidsnämnden utreder hur en ny ungdomsgård i den södra delen av Varberg kan tillskapas som möter ungdomarnas behov. Återrapporteras i kultur- och fritidsnämnden i april 2024.

Servicenämnden

Prioriteringar

Reinvesteringar fastighet - investering

Planerat underhåll enligt underhållsplan av kommunens fastigheter är viktigt och därför tillskjuts servicenämnden 15 mnkr årligen under planperioden för reinvesteringar. Projekt som bland annat ska prioriteras under 2024 är Veddige simhall, Varbergs Teater, Lindgårdens särskilda boende och Renen 13.

Finansiell analys

För att beskriva och analysera kommunens ekonomiska läge används en modell för finansiell analys som är framtagen av Kommunforskning i Västsverige (Kfi) vid Göteborgs universitet. Analysen bygger på fyra perspektiv; kapacitet, risk, kontroll och beredskap.

Modellen omfattar en genomgång av den finansiella utvecklingen, av lång- respektive kortsiktig betalningsberedskap och betalningskapacitet samt av riskförhållande. Målsättningen är att med modellens hjälp kunna identifiera eventuella finansiella problem och klargöra om kommunkoncernen (kommunen och dess bolag) har en god ekonomisk beredskap. Varje perspektiv inleds med en översiktlig analys av hela kommunkoncernens finansiella ställning, för att sedan mer djupgående analysera kommunen.

Resultat

Kommunen

Målen för kommunkoncernen förutsätter i sin tur följande finansiella mål för kommunen:

1. Årets resultat för kommunen ska som ett genomsnitt uppgå till minst 200 mnkr per år för perioden 2020–2028.
2. Årets strukturella resultat* ska för varje enskilt år, undantaget år 2024 och 2025, uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.
3. Soliditeten för kommunen (exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse, skuld avseende finansiell leasing samt skulder avseende kommunala bolag) ska vid planperiodens slut uppgå till minst 50 procent.

* Det strukturella resultatet anger kommunens ekonomiska resultat om exploateringsöverskott, reavinster på anläggningstillgångar och redovisningsmässiga intäkter i form av gåvor, exkluderas.

Driftsresultat

Det första finansiella målet för kommunen fastställer att årets resultat i genomsnitt ska uppgå till minst 200 mnkr per år för perioden 2020–2028. Då målet är formulerat som ett genomsnitt för perioden kan resultatet variera mellan åren. Resultatnivåerna under kommande planperiod beräknas uppgå till 219 mnkr i genomsnitt per år, vilket gör att resultatmålet uppnås.

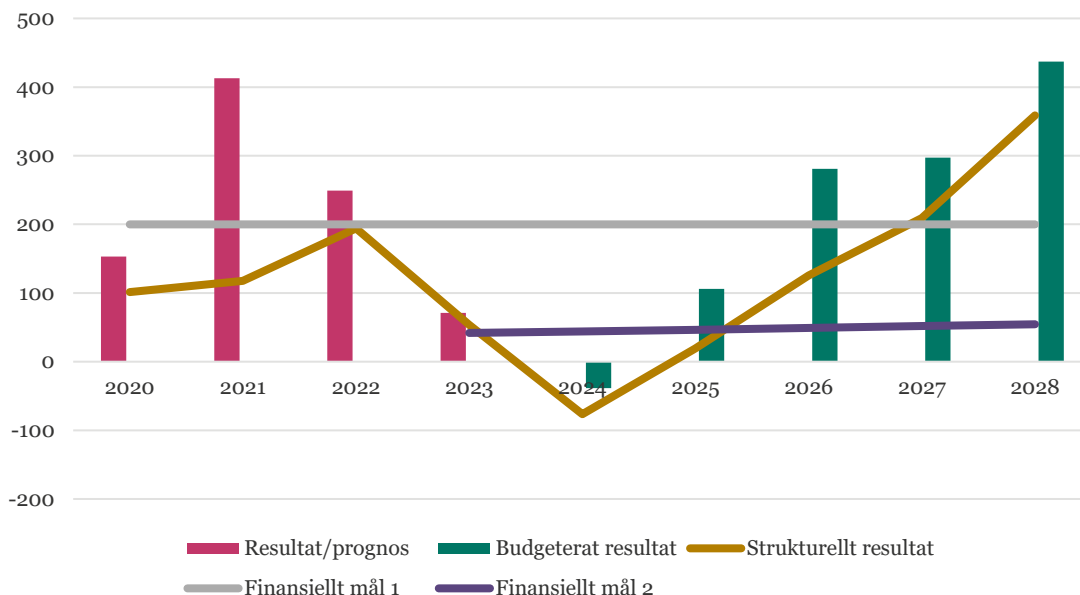
Det är viktigt att beakta att det under många år framöver ingår exploateringsöverskott, reavinster på anläggningstillgångar och redovisningsmässiga intäkter i form av gåvor i budgeten. Dessa överskott är nödvändiga att beakta i planeringsarbetet och bidrar starkt till de höga resultatnivåerna. Det är emellertid avgörande att även planera för ett positivt resultat där dessa poster exkluderas, ett så kallat strukturellt resultat. Varbergs kommun har därför ett kompletterande resultatmål som säger att det strukturella resultatet för varje enskilt år ska uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Under 2024 och 2025 kommer inte det strukturella resultatmålet uppnås eftersom den höga inflationen ger engångseffekter på pensionskostnaderna men för perioden 2026 till 2028 beräknas målet nås med bred marginal.

Resultatnivåerna i *Budget 2024 och plan 2025–2028* förutsätter en omfattande anpassning, omställning och effektivisering av verksamheterna i storleksordningen

240 mnkr. Förutsatt att dessa åtgärder genomförs, uppnås de finansiella resultatmålen för kommunen.

Budget 2024 och plan 2025–2028 baseras på oförändrad skattesats med 20,33 procent.

Driftsresultat kommunen 2020-2028, mnkr

Kommunkoncernen

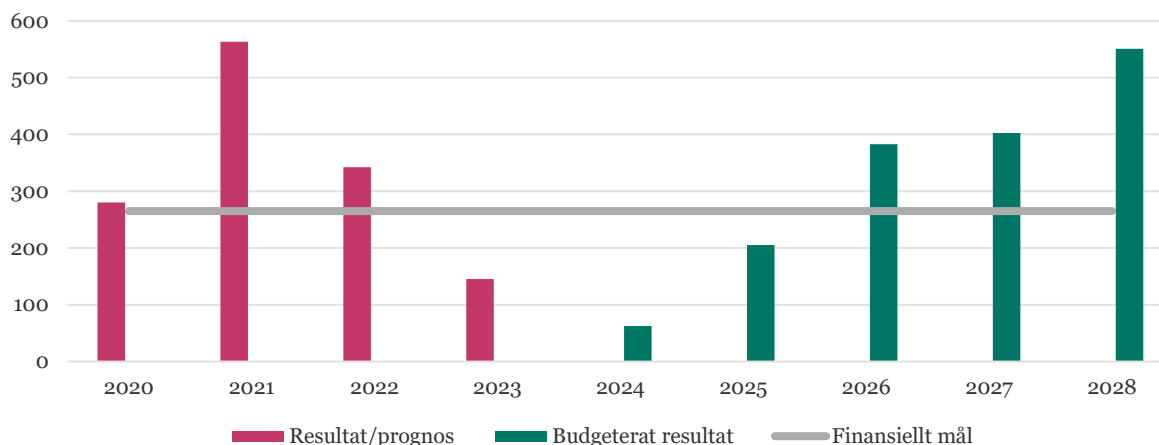
För att uppnå kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning beslutar kommunfullmäktige genom denna budgethandling om två finansiella mål för kommunkoncernen.

1. Årets resultat för kommunkoncernen ska, efter finansiella poster, som ett genomsnitt uppgå till minst 265 mnkr för perioden 2020–2028.
2. Soliditeten för kommunkoncernen (exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse och skuld avseende finansiell leasing) ska vid planperiodens slut uppgå till minst 30 procent.

Målen är satta för att kommunen ska klara av den ekonomiska utmaning det innebär att växa till en befolkning på 80 000 invånare fram till mitten av 2030-talet. Ökningen i invånarantal kräver stora investeringar i kommunal service, bostäder och infrastruktur men resulterar samtidigt i ökade intäkter. De finansiella målen ska garantera en god finansiell ställning för kommunkoncernen efter planperiodens slut och baseras på de kommunala bolagens ägardirektiv samt uppsatta finansiella mål för kommunen.

Genom *Budget 2024 och plan 2025–2028* beräknas kommunkoncernens genomsnittliga resultat efter finansiella poster för perioden 2020–2028, till 326 mnkr och resultatmålet nås därmed.

Driftsresultat kommunkoncernen 2020-2028, mnkr

Skatt- och nettokostnadsutveckling

Kommunens skatteintäkter inklusive kommunalekonomisk utjämning beräknas öka med i snitt 5,5 procent per år under åren 2024–2028 och den varierande ökningstakten beror på befolknings- och skatteunderlagsförändring. Bedömningen kring samhällsekonomiska faktorer och en kraftigt växande befolkningen ger en stor skillnad i ökningstakten mellan åren.

Ur ett ekonomiskt perspektiv är det viktigt att nettokostnaderna inte ökar mer än skatteintäkterna. Nettokostnadsutvecklingen som visas i diagrammet nedan inkluderar effekterna av planerat anpassnings- och omställningsarbete och visar på vikten av att hålla nettokostnadsutvecklingen på en hållbar nivå.

Nettokostnadsutvecklingen under åren 2024–2028 ligger på i genomsnitt 3,9 procent vilket ger oss ett positivt resultat som i sin tur kan användas för att i större grad framöver självfinansiera de investeringar som krävs i en växande kommun.

De kommande åren präglas av en period med hög inflation, höjda räntor och åtstramning i penningpolitiken. Den samhällsekonomiska utvecklingen är helt avgörande för skatteintäkternas förväntade utveckling. En förändring av skatteunderlaget med en procentenhet innebär ökade eller minskade skatteintäkter för kommunen med cirka 35 mnkr.

Skatt- och nettokostnadsutveckling, %

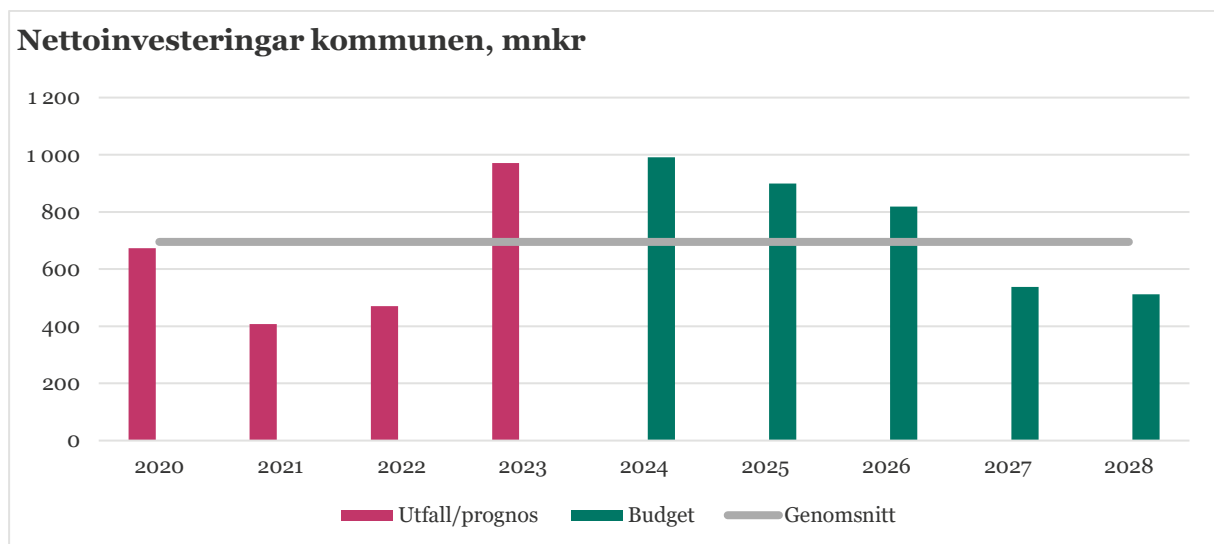

Investeringsnivå

Nedanstående diagram visar en genomsnittlig investeringsnivå på 698 mnkr för kommunen under perioden 2020–2028. Den höga investeringsnivån är möjlig tack vare en hög budgeterad resultatnivå och ett förändrat soliditetsmål från 60 till 50 procent. I ett långsiktigt perspektiv är det av stor vikt att investeringsnivån inte är större än kommunens möjlighet till självfinansiering. För perioden 2020–2028 är de budgeterade investeringsnivåerna på en sådan nivå att det inte är möjligt att kompensera med ett höjt driftsresultat utan kommunens grundekonomi kommer försämrats något under perioden.

Ett annat viktigt mått vid analys av investeringsnivåer är skattefinansieringsgraden. Den mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är hanterad. En skattefinansieringsgrad på 100 procent innebär att kommunen har skattefinansierat samtliga investeringar som är genomförda under året och att kommunens långsiktiga handlingsutrymme därmed förstärks. Alternativet till skattefinansiering är lån. Det skattefinansierade utrymmet för investeringar definieras som årets resultat plus avskrivningar. Förhållandet mellan investeringsnivån och avskrivnings-/ resultatnivån ger en indikation på om investeringsnivån ökar kommunens skuldsättning i den grad att det indirekt minskar utrymmet för driftskostnader i verksamheten.

Den skattefinansierade delen av kommunens investeringar har de senaste åren sjunkit, vilket förklaras av att investeringsnivån ökat mer än resultatet och avskrivningarna tillsammans. Under kommande år förväntas självfinansieringsgraden vara låg under första åren (2024–2025) för att sedan öka och vara klart över 100 procent i slutet av planperioden.

Kapacitet

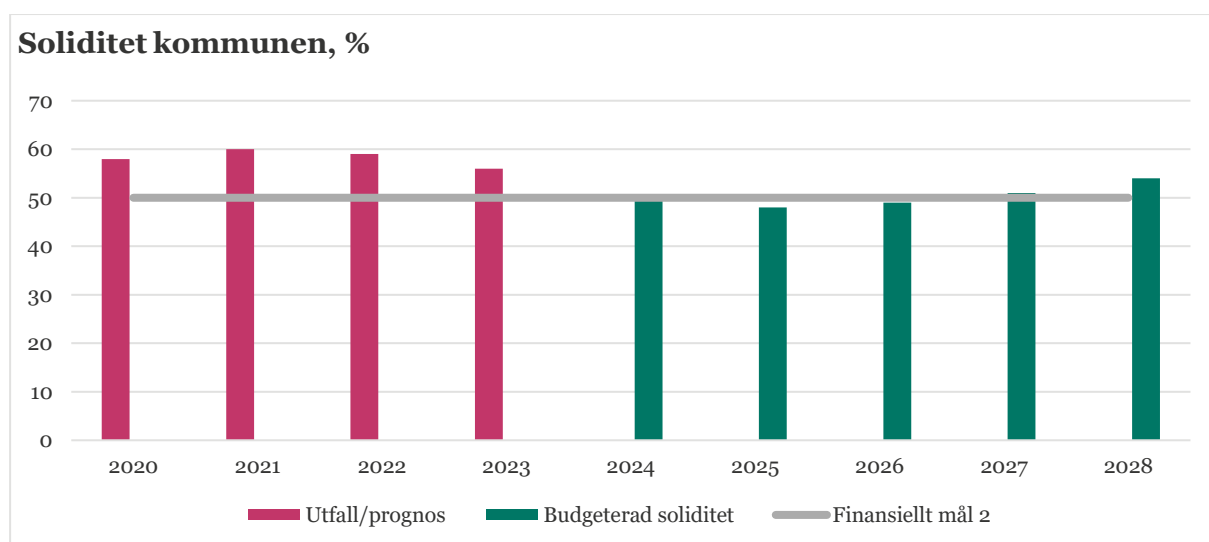
Kommunen

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som finansieras med eget kapital. Ju högre soliditet kommunen har, desto lägre är skuldsättningen. Hur soliditeten utvecklas beror därmed på två faktorer: det årliga resultatet och förändringen av tillgångarna. Vid en jämförelse med olika kommuners soliditet bör man beakta att Varbergs system med en internbank, gör att balansräkningen ökar

och soliditeten, som är ett relativt mått, minskar. Det är främst soliditetens förändring som är av intresse vid en finansiell analys.

Budgeterade resultat- och investeringsnivåer innebär att soliditeten (exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse samt skulder avseende kommunala bolag) vid planperiodens slut förväntas uppgå till 54 procent. Det innebär en ökning av soliditeten med 1 procentenhet jämfört med föregående budget och kommer sig av ett högre genomsnittligt resultat för budgetperioden än tidigare. Den planerade nivån på soliditeten är fortsatt på en god nivå men behöver löpande utvärderas då den bygger på goda resultat i slutet av budgetperioden och att avsatta medel för investeringar är tillräckliga.

Den del av tillgångarna som finansieras med främmande kapital benämns skuldsättningsgrad och är soliditetens motsats. Under planperioden beräknas kommunens lånebehov uppgå till cirka 1,6 mdkr och den totala låneskulden vara strax över 3,4 mdkr i slutet av år 2028. Lånebehovet är en följd av de höga investeringsnivåerna och utgör inget problem så länge de finansiella målen uppnås, men innebär en kraftigt ökande räntekostnad.

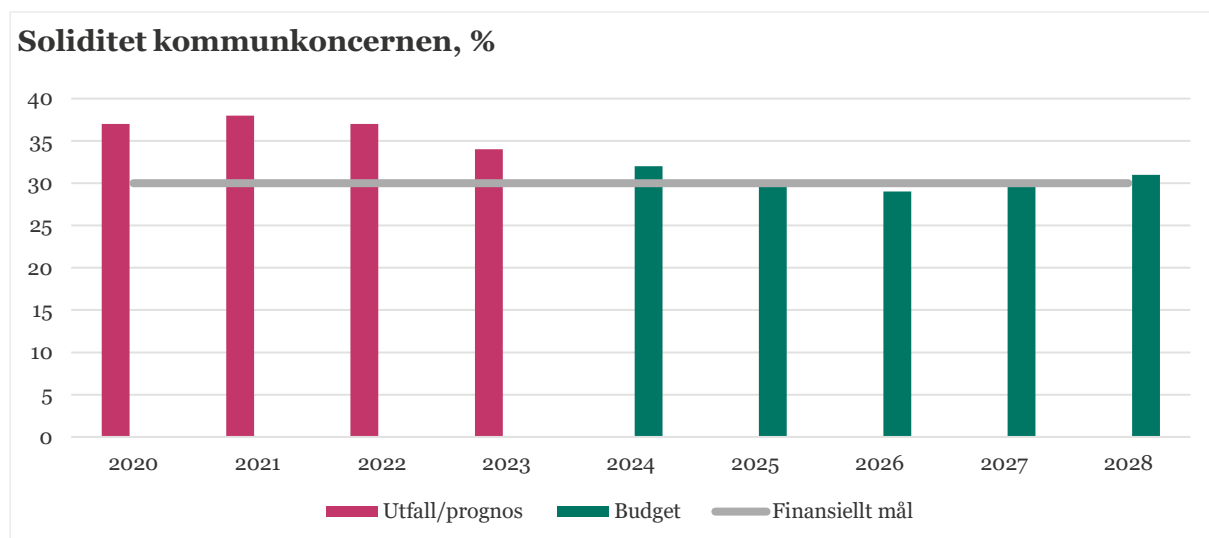
Kommunkoncernen

En viktig parameter för att avläsa kommunkoncernens långsiktiga kapacitet är att se på utvecklingen av soliditeten. Soliditeten påverkas av förändringen av tillgångar och skulder samt hur resultatet utvecklas över tid. Det är av stor vikt att de olika bolagen som ingår i kommunkoncernen har en soliditet som följer ägardirektiven. I annat fall riskerar kommunen såsom ägare att få tillskjuta medel om bolagen får finansiella svårigheter.

Den sammanvägda bilden av kapaciteten för kommunkoncernen är att den har en god nivå. I och med att investeringsnivåer samt ägardirektiv hanteras av moderbolag, samt kommunfullmäktige, sker en löpande uppsikt av bolagen. Det finansiella soliditetsmålet för kommunkoncernen uppgår till 30 procent och förväntas uppnås.

När långgivare utvärderar kommunen ser man till kommunkoncernens totala skuldsättning. Fram till år 2028 förväntas den totala låneskulden för kommunkoncernen öka till strax över 12 mdkr. Kommunens största långgivare, Kommuninvest, genomförde 2021 en fördjupad analys av kommunkoncernens ekonomi, vilken visade på vikten av att bibehålla långsiktigheten, fortsatt ha kontroll

på kostnadsutvecklingen och att även fortsättningsvis möta höga investeringsnivåer med höga resultatnivåer.

Risk

Kommunen

Likviditet

Likviditeten beskriver kommunens kortsiktiga betalningsförmåga. Den kan visas som omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Om måttet är 100 procent innebär det att omsättningstillgångarna är lika stora som de kortfristiga skulderna. Ju lägre tal, desto större är risken att likviditetsbrist uppstår. År 2022 var kassalikviditeten 46 procent, om semesterlöneskulden exkluderas. Kassalikviditeten påverkas positivt av att kommunen har en outnyttjad checkkredit på 200 mnkr. Kommunen bedöms ha en god likviditet, och har dessutom möjlighet att förstärka den ytterligare om så skulle behövas.

Borgensåtagande

Borgensåtaganden är viktiga vid bedömning av kommuner ur riskperspektiv. Varbergs kommuns borgensåtagande består huvudsakligen av 500 mnkr för Varbergs Stadshus AB:s lån samt av den solidariska borgen för Kommuninvests samtliga förpliktelser som kommunen tecknat genom medlemskap i föreningen.

I nuläget överstiger Kommuninvests tillgångar dess skulder och ger med det en låg risk.

Varbergs kommun har dessutom, genom internbanken, skulder för dotterbolagen som i augusti 2023 uppgick till ca 5,3 mdkr. Bolagen har ett kraftigt ökat upplåningsbehov de närmaste åren och detta indirekta borgensåtagande kommer då att öka. Risken för dessa skulder får dock bedömas som liten eftersom de bolag som berörs visar gott resultat, har positivt kassaflöde och innehåller betydande övernärden. De kommunala bolagen följer dessutom sina budgetar på ett bra sätt, vilket innebär att kommunen har kontroll över deras verksamhet.

Finansiell risk

Kommunen kommer ifrån en låg skuldsättning som succesivt har ökat de senaste åren och kommer fortsätta att öka under planperioden. Även om nya lån upptas de kommande åren innebär detta i kombination med den outnyttjade

checkräkningskrediten att den finansiella risken är låg. En förändrad ränta med en procentenhet innebär i början av planperioden en ökad eller minskad kostnad för kommunen med ca 20 mnkr och i slutet av planperioden ca 30 mnkr.

Pensionsåtagande

Pensionsskulden i balansräkningen beräknas öka från 326 mnkr år 2023 till 360 mnkr år 2028 vilket innebär att den kraftiga ökningen som sågs 2022 och 2023 kommer stanna av i takt med att inflationen minskar och det nya pensionsavtalet AKAP-KR innebär att färre personer tjänar in förmånsbestämd pension. Den totala pensionsskulden (både i balansräkning och som ansvarsförbindelse) beräknas till 1 263 mnkr vid ingången av 2028, vilket är något lägre än år 2023 då skulden beräknas till 1 326 mnkr. Denna skuld är beaktad vid antagande av de finansiella målen och skulden kommer att hanteras förutsatt att de finansiella målen uppnås.

Befolkningsförändring

De skatteintäkter som ingår i budgeten har beräknats utifrån förutsättningen att invånarantalet under perioden 2023–2028 ökar från 68 500 till 73 200 invånare, det vill säga en ökning med 4 700 personer. Ett ökat invånarantal innebär ökade skatteintäkter, men samtidigt ökade kostnader. Det finns dock inget direkt samband mellan ökade skatteintäkter och ökade kostnader. Det innebär att kostnadsnivåerna som ingår i budget och plan löpande måste analyseras för att det inte ska uppkomma en ekonomisk obalans.

Det är svårt att förutsäga exakt hur stor befolkningsförändringen blir mellan åren. Ett förändrat invånarantal på 100 personer innebär ökade eller minskade skatteintäkter på ca 10 mnkr.

Kommunkoncernen

En god ekonomisk planering innebär att kommunkoncernen under ett kort och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. Kommunkoncernen bör upprätthålla en sådan betalningsförmåga att man kan betala sina löpande utgifter utan att behöva låna kortsiktigt. Kommunen har idag en medvetet låg kassalikviditet för att inte behöva uppta nya lån för tidigt. Den låga kassalikviditeten innebär ett aktivt arbete med likviditetsplaneringen.

En av de mer övergripande riskerna för kommunkoncernen är ränteutvecklingen avseende låneskulden. Låneskulden fördelas framför allt på fastighetsbolaget, bostadsbolaget, energibolaget, vattenbolaget, hamnbolaget samt kommunen. För samtliga bolag och kommunen finns en räntepolicy som är relaterad till respektive bolags möjlighet att bära risk. I och med att räntebindningarna följer respektive räntepolicy, hålls riskfaktorn på en nivå som är ekonomiskt försvarbar. För planperioden förväntas kommunkoncernens snittränta öka från strax under 2 procent till 3 procent, en räntehöjning som är omhändertagen i bolagens och kommunens ekonomiska planering men som tar ett allt större utrymme i budgeten.

Kontroll

Balanskrav och resultatutjämningsreserv (RUR)

Enligt kommunallagen ska kommunen ha en ekonomi i balans det vill säga att intäkterna är större än kostnaderna. Eventuella realisationsvinster från anläggningstillgångar måste exkluderas från intäkterna vid utvärderingen. Varbergs kommun har uppfyllt balanskravet varje år sedan det infördes år 2000.

Kommunen har också utnyttjat möjligheten att avsätta delar av tidigare års överskott i en resultatreserv för att kunna jämna ut svängningar i skatteintäkter mellan olika år och skapa en buffert för perioder av lågkonjunktur. Resultatreserven får enligt beslut uppgå till maximalt 10 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag, vilket motsvarar nära 550 mnkr i slutet på planeringsperioden. Vid bokslutet 2022 var resultatreserven fylld och under planperioden 2024–2028 finns ingen grund för att utnyttja resultatreserven då skatteunderlaget har en fortsatt stark utveckling. I budgeten för 2024 frångås i stället balanskravet med hänvisning till särskilda skäl (hög inflation ger engångseffekter på pensionskostnaderna under 2023 och 2024).

Måluppfyllelse

Kommunens struktur för uppföljning av ekonomi och verksamhet ger goda förutsättningar till kontroll. Arbetet med att följa fullmäktiges fyra strategiska målområden är ett viktigt led i kontrollarbetet. På www.varberg.se finns en sammanställning över vilka nämndsmål som är kopplade till respektive strategiskt målområde. Denna sammanställning ger en bild av hur kommunens nämnder arbetar med de strategiska målområdena i riktning mot visionen.

Intern kontroll

Kommunfullmäktige beslutade 19 september 2023 om en reviderad riktlinje för intern kontroll i Varbergs kommun. Detta beslut innefattar riktlinjer och tillämpningsanvisningar för Varbergs kommun, där det bland annat anges att respektive nämnd har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom det egna verksamhetsområdet. Samtliga nämnder har antagit sina internkontrollmoment. Dessa redovisas årligen och är tillsammans med målanalysen ett redskap för kontroll av att verksamheten bedrivs enligt kommunfullmäktiges intentioner.